

Львівський державний університет
внутрішніх справ

Актуальні проблеми навчання
іноземних мов
для спеціальних цілей

Збірник наукових статей

Львів
2021

УДК 37.041:811

А 43

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою факультету № 2 ІПФПНП
Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол від 10 листопада 2021 року № 4)

Рецензенти:

Балинська О. М., проректор Львівського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Дяк Т. П., доцент кафедри прикладної лінгвістики НУ «Львівська політехніка» кандидат педагогічних наук, доцент

Актуальні проблеми навчання іноземних мов для спеціальних цілей : збірник наукових статей / укладач: І. Ю. Сковронська. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 136 с.

До збірника увійшли методичні напрацювання, що стосуються здійснення освітнього процесу у сучасних умовах з використанням онлайн-навчання, формування навичок міжкультурної комунікації у галузі права, фахової іншомовної підготовки курсантів ЗВО МВС України, традиційних підходів та новітніх технологій навчання іноземних мов загалом та української мови як іноземної зокрема. Закцентовано увагу на шляхах та специфічних методичних принципах, сучасних тенденціях викладання, академічній мобільності, комунікативному, освітньому, розвиваючому, виховному аспектах навчання іноземних мов.

УДК 37.041:811

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2021

Олеся БОЙКО,
старший викладач кафедри іноземних мов
та культури фахового мовлення
факультету № 2 ІПФНП
(Львівський державний університет
внутрішніх справ)

LESS IS MORE

АБО ЧИ ЗАВЖДИ МЕНШЕ, ЗНАЧИТЬ – КРАЩЕ

Анотація. Фраза «Less is more» (дослівний переклад ідіоми з англійської мови: «Менше є більше») є однією із найнезрозумілішо зрозумілою і найскладнішо простою. У ній закладена концепція мінімалізму, яка у різних формах знайшла своє застосування у філософії, а за нею – у принципах життя та поведінки (менше речей – більше простору; що менше чужих думок, то більше своїх), а також у професійних сферах: наприклад, у архітектурі та дизайні (чим простіший дизайн, тим він виразніший і функціональніший: кожна деталь має нести сенс), моді, програмуванні (у веб-дизайні для акцентування важливих елементів на веб-сторінці: що менше елементів, то більше уваги до кожного з них), у бізнесі ним можна замінити принцип «блакитного океану»: менше конкурентів – більший вигреш.

Як би дивно це не звучало, але цей принцип успішно застосовується і у методиці викладання іноземних мов. Оскільки в Програмах навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» немовних вузів заплановано одне заняття (2 години) на тиждень, то викладач вимушено постійно працює у пошуку максимального балансу між тим, що бажає зробити, і тим, що може, відсікаючи при цьому все зайве. Суть цього методу є в тому, що викладач заздалегідь готує і дає студентам на самостійне опрацювання певний матеріал, що стосується майбутньої теми й на занятті акцент робиться не лише на новому матеріалі, який повинен бути розглянутий (відповідно до Навчальних планів), але і на розгляді питань, які виникли у студентів при підготовці до заняття. Такий спосіб і називається «less is more», що як правило трактується як «менше означає більше».

Ключові слова: *less is more, концепція мінімалізму, базові потреби, висвітлити головне, методиці викладання іноземних мов, викладання англійської мови з мінімальною кількістю годин.*

LESS IS MORE OR IF LESS IS ALWAYS MORE

Abstract. The phrase «Less is more» is one of the most obscure and incomprehensible simple English idioms. It contains the concept of minimalism, which in various forms has found its application in philosophy, and then develop gradually in the principles of life and behavior (less things – more space; the fewer other people’s thoughts, the more of our own), as well as in professional fields: for example, in architecture and design (the simpler the design, the more expressive and functional it is: every detail carries an important message), fashion, programming (in web design to emphasize important elements on a web page: the fewer elements, the more attention to each of them is paid), in business it can replace the principle of «blue ocean»; the less competitors – the more payoff.

It may sound strange this principle is successfully applied in the methodology of teaching foreign languages. Since in the Programs of the discipline «Foreign language for professional purposes» for applicants for higher education degree «bachelor» of non-linguistic universities one lesson (2 hours) per week is scheduled, then a time-limited teacher, is forced to constantly work in search of the maximum balance between what he wants to do and what he can do in the classroom, cutting off all that is superfluous. The essence of this method is that the teacher prepares in advance and gives students a certain material related to the future topic for self-study and at the lesson the emphasis is placed not only on the new material to be considered (according to the curriculum), but also on the consideration of questions that arose in students while preparing for the lesson. Such method is called «less is more».

Keywords: *less is more, the concept of minimalism, basic needs, highlight the main points, methods of teaching foreign languages, teaching English with a minimum number of hours.*

Постановка проблеми. Є багато причин поганої успішності здобувачів вищої освіти:

- прогалини в знаннях внаслідок чи то недостатньої шкільної підготовки, чи нездатності засвоїти матеріал, чи невміння навчатися, чи з якоїсь іншої причини;
- низька інтенсивність навчальної діяльності здобувача («від сесії до сесії»);
- недооцінка значущості теоретичних знань;
- пропуски занять та ряд інших.

Серед чинників, які впливають на «неуспішність» є і недоліки у діяльності навчального закладу. Одним із них є недостатня кількість аудиторних годин. Так, 30 аудиторних годин на семестр (2 години на тиждень), а іноді й 2 години на два тижні для вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням у «немовному» вузі є, на превеликий жаль, звичайною справою. Як домогтися максимального результату з мінімальними можливостями – цікавий челендж.

Аналіз останніх досліджень. Проблему неуспішності в навчанні ґрунтовно досліджували багато вчених. Так, наприклад у 7 числі журналу «Практична психологія та соціальна робота» за 2005 рік є цікава стаття Калошина В. Ф. про причини невдач в навчанні (відсутній інтерес до навчання, погана поведінка, важка атмосфера в сім'ї, тривала хвороба, різні недоліки в навчально-виховному процесі) та про парадокси традиційної системи навчання.

Домонік Бертолуччі у книзі «Less Is More» показує читачеві, як знайти більше часу та енергії, щоб займатися тим, що дійсно має значення. Він пропонує внести невеликі, прості зміни в спосіб життя, праці, організувати все таким чином, щоб відчувати себе розслабленим і щасливим, замість стресу та перевантаженості.

Грем Джонс, генеральний директор LSE в Одесі; практикуючий викладач англійської мови (кваліфікація DELTA); CELTA-тренер та екзаменатор IELTS, на вебінарі Dinternal Education «Teaching English with Minimal Hours» розкрив свій погляд на застосування принципу «Less is more» у методиці викладання іноземної мови, пропонуючи змістити акцент із аудиторної на самостійну роботу.

Мета статті. Метою даної статті є не лише повернути увагу до надмалої кількості аудиторних годин, виділених на вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням, але і показати, яким чином можна досягнути максимуму, маючи в розпорядженні мінімум, як можна використати принцип «Less is more» у методиці викладання іноземної мови.

Виклад основного матеріалу. Незалежно від того, чи ми розбираємо лексичну чи граматичну тему, як правило це буде у формі PPP (Presentation Practice Production) – презентація – практика – продукування.

Грем Джонс пропонує скористатися нетрадиційною формою заняття, так званим «flipped classroom», або як ми називаємо цю методику «перевернутий клас». У чому ж полягає цей метод?

У 2000-х роках ця ідея почала широко використовуватися на заняттях в університетах Британії, Західної Європи та Північної Америки.

«Flipped classroom» або «перевернутий урок» – один із видів гібридного навчання. Він поєднує навчання онлайн та навчання офлайн, тобто аудиторне. Основна суть є в тому, що більше роботи виконується вдома перед заняттям. Це – найважливіше правило: більше вдома, ніж у класі. «Презентація» (подача нового матеріалу) і частково «Практика» (мовлення і кілька вправ на закріплення матеріалу) – це те, що відбувається в аудиторії. Основна робота з вивчення і закріплення матеріалу припадає на домашнє завдання. Здобувачі вищої освіти виконують самостійно підготовку до заняття онлайн, тобто основне засвоєння нового матеріалу відбувається вдома. Час аудиторної роботи виділяється «Продукування»: виконання завдань, вправ на основі отриманих знань, відпрацювання навичок. І, що найважливіше, аудиторний час можна майже повністю виділити на мовлення, живе спілкування монологічне / діалогічне чи на дискусію. Таким чином, володіючи мінімальними можливостями (невелика кількість годин, виділена для аудиторних занять) можна домогтися максимального результату (значно більший обсяг опрацьованого навчального матеріалу).

У чому переваги «перевернутого» заняття?

Однією із проблем, з якою зустрічаються переважна більшість викладачів вищої школи, є не лише різна швидкість опанування матеріалом у здобувачів, але і різний ступінь знань, отриманих у школі. Це спричиняє певні проблеми. Хтось не розуміє про що мова і потребує детального розтлумачення, а комусь стає нудно. «Flipped classroom» власне допомагає справитися із цією проблемою, поставити здобувача у центр навчального процесу. Таким чином, частина презентації та практики, яка у традиційному підході відбувається в аудиторії, вноситься на самопідготовку за допомогою онлайн інструментів. Студенти мають змогу переглянути навчальні відео чи прослухати короткі лекції, прочитати теоретичний матеріал вдома та виконати певні завдання на засвоєння матеріалу, тести з самоперевірки, а вже в аудиторії вдосконалювати навички. Удома вони можуть переглядати матеріал стільки, скільки буде потрібно для повного засвоєння матеріалу. Варто зауважити, що такий тип заняття є своєрідною допомогою студентам, у яких не було можливості бути присутніми на заняттях.

Викладач перестає бути джерелом знань (тепер джерелом знань є онлайн ресурси), а стає ментором, тренером або консультантом, заохочуючи студентів до самостійного дослідження і спільної роботи; аудиторний час тратиться не на те, щоб ретранслювати певну інформацію, а використовується на створення спільних проектів, дискусій, групової роботи, якісний та професійний «фідбек».

Відео лекції часто розглядаються як ключовий компонент в «перевернутому» підході, такі лекції в даний час або створюються викладачем і розміщуються в Інтернеті, або зберігаються в якомусь онлайн-файлообміннику. Доступність перегляду відео в наші дні, поряд з попередньо записаними лекціями підкастом або в іншому аудіо форматі, поширилася настільки, що дозволяє зробити його невід'ємною частиною концепції «перевернутого» навчання.

Сучасний світ неможливий без використання «гаджетів». І сучасною проблемою є, так званий Screen Time, час, проведений за екранами мобільних телефонів, планшетів, комп'ютерів. Перевернуті уроки сприяють якісному використанню Screen Time, оскільки мають справу саме з навчальним контентом.

«При впровадженні перевернутої моделі навчання легко зробити помилок. Хоча ідея дуже проста, ефективний «переворот» вимагає ретельної підготовки. Запис лекції вимагає зусиль і часу з боку викладачів, а елементи класного і позакласного навчання повинні становити єдине ціле, щоб студенти могли зрозуміти принцип даної моделі і були мотивовані на підготовку до занять у класі. І, нарешті, введення перевернутого навчання може означати додаткову роботу і зажадати нових навичок від викладача, хоча цей процес можна пом'якшити, вводячи модель поступово» [3].

Перевернуте заняття покладає велику відповідальність за навчання на студентів, значна частина яких звикли бути пасивними учасниками в процесі навчання і очікувати, коли їм все подадуть у готовому вигляді, вони не бажають напружувати думку, зосереджуватися або є просто лінівими і не бажають долати труднощі. Складність самостійної підготовки до заняття полягає і в тому, що частина здобувачів не навчена вчитися, не виконує вказівок, пропускає дії, плутає порядок їх виконання; не завжди вловлює суть переглянутого (прослуханого, прочитаного), не робить спроб знайти правильну відповідь; перебуваючи у мережі, відволікається, заходить у YouTube, Instagram, TikTok, Telegram,

Snapchat, Twitter, тощо. Ще однією проблемою такого заняття є постійний доступ до комп'ютерів і мережі Інтернет, з чим іноді виникають проблеми.

Підготовка «перевернутого» заняття вимагає від викладача більше часу, щоб організувати навчання, яке відповідатиме не лише навчальним програмам, але і рівню знань, умінь і навичок здобувачів, зробити власний чи дібрати в мережі відеоконтент (онлайнві дидактичні матеріали для закріплення знань, умінь та навичок: онлайнві тести, анкети, вікторини, вправи), який приверне увагу, зацікавить і «спрацює».

Висновки. Новітні технології докорінно змінили стиль життя людей, погляд на різні речі в тому числі і на методику викладання, яка також модернізується і стає більш продуктивною і різноманітною. Вивчення мови стає простішим і цікавішим. Однією з компетенцій, яку освітяни та науковці називають важливою для життя у 21му столітті є проактивність та лідерство, яке звісно неможливе без відповідальності. Перевернуті уроки сприяють не лише успішному опануванню певної галузі знання, але і також допомагають виховати цю навичку, оскільки здобувач вищої освіти має можливість зрозуміти, що самопідготовка є важливою частиною навчання, яка розвиває у студентів не тільки знання мови, а також лідерські якості. Кожен студент бачить свої успіхи й набуті навички. Коли успіхи для студента стають візуально зрозумілими, це вже не просто суб'єктивні бали, які поставив викладач, це його особистий прогрес.

Список використаних джерел

1. http://zgay-zosh.mk.sch.in.ua/batjkam/neuspishnistj_uchniv_i_shlyahi_ii_podolannya
2. <https://www.yakaboo.ua/ua/less-is-more.html>
3. http://phys.ippo.kubg.edu.ua/?page_id=517
4. <https://greencountry.com.ua/journal/read/green-country-rodonachalnik-perevernutih-klasiv-v-ukraini>